

Pihtla valla arengukava 2015–2021

2015

Sisukord

SISSEJUHATUS	3
ARENGUKAVAS KASUTATAVAD PÕHIMÕISTED	4
ÜLEVAADE PIHTLA VALLAST	6
I PIHTLA VALLA ARENGUNÄGEMUS	8
II VALDKONDLIKUD ARENGUEESMÄRGID JA KAVANDATAVAD TEGEVUSED	9
1.1. ELU- JA SOTSIAALKESKKOND	9
Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid	9
Haridus	10
Noorsootöö	10
Kultuur, sport ja vaba aeg	10
Külaelu ja kodanikualgatuslik tegevus	10
1.2. LOODUSKESKKOND	10
1.3. MAJANDUSKESKKOND	11
Ettevõtlus	11
Turism ja puhkemajandus	11
1.4. TEHISKESKKOND	12
Veevarustus ja kanalisatsioon	12
Jäätmekäitlus	12
Soojamajandus ja energia	12
Teed, tänavad, transport	12
Elamumajandus	13
Internet ja andmeside	13
Lautrikohad ja paadisillad	13
ARENGUKAVA RAKENDUS	14
INVESTEERINGUTE KAVA	15

Sissejuhatus

Käesolev arengukava aastateks 2015-2021 on Pihla valla pika- ja lühiajalise arengu eesmärgi määratlev ja nende elluviimise võimalusi kavandav dokument, mis tasakaalustatult arvestab majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise keskkonna ning looduskeskkonna arengu pikaajalisi suundumusi ja vajadusi ning on aluseks erinevate eluvaldkondade arengu integreerimisele ja koordineerimisele.

Arengukava on aluseks vallaeelarve koostamisele, investeeringute kavandamisele ja nende jaoks rahaliste ning muude vahendite taotlemisele, laenude võtmisele, kapitalirendi kasutamisele ja võlakirjade emiteerimisele.

Oma sisult koosneb arengukava kolmest osast:

- 1) Pihla valla arengunägemus – visioon ja strateegilised eesmärgid;
- 2) valdkondlikud arengueesmärgid ja kavandatavad tegevused eesmärkide saavutamiseks;
- 3) arengukava investeeringute plaan.

Arengukavas kasutatavad põhimõisted

Arengukava	omavalitsusüksuse pika- ja lühiajalise arengu eesmärgede määratlev ja nende elluviimise võimalusi kavandav dokument, mis tasakaalustatult arvestab majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise keskkonna ning looduskeskkonna arengu pikaajalisi suundumusi ja vajadusi ning on aluseks erinevate eluvaldkondade arengu integreerimisele ja koordineerimisele (KOKS § 37).
Detailplaneering	planeering, mis koostatakse valla territooriumi osa kohta ning on lähiaastate ehitustegevuse ja maakasutuse aluseks. Detailplaneeringuga määratakse planeeritava maa-ala kruntideks jaotamine, krundi ehitusõigus ja hoonestusala, tänavate maa-alad ja liikluskorraldus, haljastuse ja heakorrastuse põhimõtted, tehnovõrkude ja rajatiste paigutus, keskkonnakaitse abinõud, maakasutuse ja ehitamise erinõuded jm seadusest tulenevad erinõuded.
Eesmärk	visioonist lähtuv üldkirjeldus, milleni soovitakse teatud ajaks jõuda ja mis on määratletav, mõõdetav, realselt elluviidav ning liigendatav. Eesmärk vastab küsimusele, millise seisundi tahetakse aja jooksul saavutada.
Elukeskkond	koosneb füüsilisest, psühholoogilisest ja sotsiaal-majanduslikust keskkonnast.
Infrastruktuur	omavalitsuse arenguks ja piirkonnas vajalikud ühendused, kommunikatsioonid ja muud tehnorajatised.
Keskkond	kogum elus ja eluta looduse tegureid, mis mõjutavad biosüsteemi, milles see eksisteerib; kitsamas tähenduses ka elukeskkond, sama mis aineeline keskkond ehk meedium (õhk, vesi, muld etc), milles organism elab (loodusteadustes). Füüsiliste ja sotsiaalsete tingimuste, elementide ja nähtuste kogum, mis subjekti mõjutab ning millele on tema tegevus suunatud (sotsiaalteadustes). Tinglikult eristatakse looduslikku ja tehiskeskkonda, sotsiaalset ja füüsilist, kontseptuaalset ja kultuurilist keskkonda.
Kogukond	inimkooslus ehk –rühm, kes teatava olulise tunnuse poolest teistest samas geograafilises keskkonnas asuvatest inimkooslustest ehk –rühmadest erineb.

Missioon	kutsumus, toime alus, mis annab tunnistust omavalitsuse väärtushinnangutest ja sihtgrupist.
Programm	rahalisi vahendeid, institutsioone ja inimressurse koondav ühtse eesmärgi ning kindla tähtajaga tegevuste kogum.
Projekt	täpselt kavandatav tegevuste kompleks koos eelarvega kindlaksmääratud tulemuste saavutamiseks.
Puhkeala	puhkamiseks ja looduses liikumiseks sobiv määratletud ala, kus leidub aktiivseks tegevuseks sobivaid võimalusi.
Tegevuskava	konkreetsete tegevuste loend, mida on vaja eesmärkide saavutamiseks täita.
Valdkondlik arengueesmärk	valdkonna seatud eesmärk, mille täitmine tugevdab valdkonda.
Visioon	soovitud tulevikupilt, mida tahetakse teatavaks ajaks saavutada.
Üldplaneering	planeering, mis koostatakse kogu valla territooriumi või selle osade kohta ja mille üheks olulisemaks ülesandeks on valla territoriaal-majandusliku arengu põhisuundade kavandamine, kestva ja säästva arengu tingimuste määratlemine ning nende sidumine territoriaal-majandusliku arenguga. Kehtestatud üldplaneering on aluseks detailplaneeringute koostamisele.

Ülevaade Pihla vallast

Asukoht ja kujunemine

Pihla vallas asuvad Püha (Pyha – sk. k; vanemates allikates Pia, Piha etc) kirikut ja kihelkonda mainiti esmakordselt 1449. a. Praeguse valla piirid, omaaegse Püha kihelkonna territooriumil, kujunesid peamiselt 1891. a vallareformi käigus. Valla staatuse sai Pihla vald 12. märtsil 1992. a.

Pihla vald asub Saare maakonnas Saaremaa lõunaosas Liivi lahe rannal. Valla asendi muudab soodsaks Kuressaare linna suhteline lähedus.

Naabriteks on Lääne-Saare, Leisi ja Valjala vallad. Valla pindala on 228,1 km². Valda läbiv tähtsaim magistraal on Risti-Virtsu-Kuivastu-Kuressaare põhimaantee.

Looduskeskkond

Siinne kliima on klassifitseeritud Läänemereelise kliimavaldkonna Lääne-Eesti rannikuala ja saarte rajooni. Valdavad on edela- ja lõunatuuled. Aasta keskmine tuulekiirus on 5-6 m/s. Sademeid on siinkandis vähem kui mujal Eestis (564 mm/aastas).

Pihla vald asub Lääne-Eesti saarestiku maastikurajoonis. Valla territoorium asub pikkamisi lõunast põhja poole kerkival paelaval, millel levib võrdlemisi ebaühtlase kattena rühksavi ja selle peal liivakuhjatisi, kruusakünniseid ja seljandikke. Rannajoon on suhteliselt vähe liigestatud, suuremad lahed on Sutu, Ennu ja Kasti lahed, suurim poolsaar on Vätta poolsaar. Laide ja saarekesi leidub Laidevahe Looduskaitseala piirides valla idapiiril.

Pinnakatteks on rannaalal moreen ja kruusad-liivad. Põhjavesi on rannaalal valdavalt keskmiselt või nõrgalt kaitstud. Kaitsmata ja nõrgalt kaitstud alad on Vätta poolsaarel ja Sutu lahe rannaalal Rannaküla ümbruses. Vätta poolsaare keskosas ja Sutu lahe rannal, Rannaküla külakeskuse ümbruses on aluspõhjakiivid pinnakatteta (valla rannaalal asuvate alvarite asukohad). Tirbi poolsaare ja Kasti lahe rannal ning Sandla poolsaarel leidub sooldunud põhjavett.

Rahvastik ja asustus

Valla territooriumil on 41 küla. Administratiivne keskus asub Pihla külas, mille territoorium jääb osaliselt rannaalale. Suuremad keskused rannaalal on Sandla, Suure-Rootsi, Kailuka ja Sutu külad.

Pihla valla elanike arv on 01.10.2016. a. seisuga 1416 inimest. Rahvastiku tihedus vallas on Saare maakonna keskmisi – 6,2 in/km².

Loomulik iive vallas on tasakaalus. Valla elanikkond võib kasvada suhteliselt aktiivse elamuehituse toel atraktiivsetes valla piirkondades.

Asustuse mõttes on enim elanikkonda koondunud majanditeaegsetesse keskustesse Kõljalga (ka Kaali), Sandlasse ja Pihlasse ning Pühasse, kuhu on välja arendatud ja ka rekonstrueeritud või selle ootel infrastruktuuriobjektid. Hetke elamuehitus toimub aktiivsemalt rannaalade piirkonnas, ettevalmistused planeeringu näol ühepereelamute ehitamiseks on tehtud Kõljalga ja Vätta poolsaarele

I Pihlta valla arengunägemus

Pihlta valla visioon 2021

Avatus ja tihe kogemustevahetus käsikäes innovaatilise mõtlemise ja paindlikkusega on teinud Pihlta valla aastaks 2021 tugeva identiteediga, kohapeal kvaliteetseid teenuseid ja privaatsust pakkuvaks prestiižeks elukohaks, kus säilitatakse puhas ja kvaliteetne loodus ning elukeskkond.

Strateegilised eesmärgid

1. Hea elukeskkonnaga, turvalise ja ökoloogiliselt puhta valla säilimine ja arenemine.
2. Vald võimaldab hea alus, - alg – ja 6-klassilise põhihariduse saamise omas vallas.
3. Säilib külaelu oma traditsioonilistes ja uuenenud vormides.
4. Vald tagab sotsiaalse turvalisuse eakatele ja teistele seda ise tagada mittesuutvatele inimestele.

Pihlta valla visiooni kirjeldatakse järgmiselt :

Soovitud ja tõenäoline olukord:

- Turvaline ja meeldiv elukeskkond
- Alus-, alg- ja 6-klassilise põhihariduse saab valla piires
- Juurdepääsu säilitamine merele
- Sotsiaalhoolde tagamine
- Külaelu säilimine
- Looduslike objektide kasutamine turismis (Kaali, Laidevahe, Sutu)
- Elamupiirkondade suurenemine – elanike juurdemeelitamine
- Noorte vabaaja veetmise võimaluste arendamine ja mitmekesistamine
- Omavalitsuste ühinemisel säilitada osavalla staatus
- Enamsõidetavatele teedele tolmuva katte ehitamine
- Kaasaegsed kommunikatsioonisüsteemid on kättesaadavad
- Ökoloogilise mitmekesisuse säilimine

Soovitud ja mittetõenäoline olukord:

- Täiend- ja ümberõpetamise võimalused
- Äärepiirkondade kaetus bussiliinidega

Mittesoovitud ja tõenäoline olukord

- Kohaliku ettevõtluse jaoks napib tööjõudu
- Õpilaste vähesus seab löögi alla põhihariduse andmise
- Elanikkond väheneb ja vananeb
- Haldusreform riigis kaotab valla sellisel kujul

II Valdkondlikud arengueesmärgid ja kavandatavad tegevused

1.1. Elu- ja sotsiaalkeskond

Olukorra ülevaade

Haridus.

Vallas tegutsevad Kaali Kool (1.septembrist 2015 kuueklassiline põhikool) ja Pihla Kool (neljaklassiline kool). Mõlema kooli juures tegutseb kaks lasteaiarühma.

Haridusasutuste hooned on heas korras. Pihla Koolis olnud ruumipuudus lahendati 2016.aastal juurdeehitusega. Uuendamist vajavad mõlema kooli spordiväljakud.

Koole juhivad kõrgharidusega pedagoogid. Õpetajate kaader olemas, õpikeskkonda püütakse hoida kaasaja tasemel.

Vald toetab huviharidust ja muud koolivälhist tegevust kohamaksude tasumisega.

Arengueesmärgid

1. Paranenud on hoolekande- ja tervishoiuteenuste kättesaadavus ja kvaliteet.
2. Vallas on võimalik omandada nii alus-, alg- kui ka põhiharidust. Haridusasutuste töö- ja õppekeskkond on ajakohasel tasemel.
3. Noortele on loodud mitmekesised vaba aja veetmise võimalused.
4. Valla kultuuri- ja spordirajatised on kaasajastatud, toimub aktiivne kultuuri- ja sporditegevus.
5. Külakogukonnad ja kodanikeühendused teevad vallaga koostööd soodsa elukeskkonna loomiseks külates.

Eesmärkide saavutamist toetavad tegevused

Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid

- 1.1. Avahoolduse tagamine, koduhoolduse jätkuv arendamine
- 1.2. Perearsti teenuste säilimine vastuvõtuga Pihlas
- 1.3. Sotsiaal- ja tervishoiualase koostöö tegemine teiste omavalitsustega
- 1.4. erivajadustega inimeste juurdepääsu tagamine valla asutustesse (vallamaja, raamatukogud, kultuurimaja, koolid)
- 1.5. Sandla sotsiaaleluruumide renoveerimine, täiendavate ruumide kasutuselevõtmine.
- 1.6. Sandla kultuurimaja päevakeskuse rajamine.
- 1.7. Abivajajatele lastega peredele sotsiaalpinna tagamine.

Haridus

- 2.1. Koolide materiaaltehnilise baasi parandamine, koolihoonete remont
- 2.2. Haridusega seotud kaadri kvalifikatsiooni taseme tõstmisele kaasaaitamine
- 2.3. Omavalitsuste vahelise koostöö tegemine spetsiifiliste erialade spetsialistide rakendamiseks

- 2.4. Koolide spordiväljakute kaasajastamine
- 2.5. Koolitranspordi tagamine kõikidele valla koolides õppivatele lastele
- 2.6. Õpiraskustega laste klassi loomine
- 2.7. Kaali Kooli köögiosa ventilatsiooni paigaldamine
- 2.8. Kaali Kooli spordisaali põranda remont, heliisolatsiooni paigaldamine võimlase õuealale liikumislinnaku rajamine

Noorsootöö

- 3.1. Noorsootöötaja ametikoha loomine vallas
- 3.2. Vallasiseste huviringide loomise toetamine
- 3.3. Noorte algatatud projektide toetamine
- 3.4. Avatud Noorkeskuste loomine valla eri piirkondadesse.

Kultuur, sport ja vaba aeg

- 4.1. Sandla kultuurimaja hoone renoveerimine
- 4.2. Mänguväljakute ja vabaaja veetmise kohtade loomine
- 4.3. Spordirajatiste ja -platside loomine
- 4.4. Liikumisvõimaluste parandamine
- 4.5. Mitmekesiste kultuuriprogrammide loomine
- 4.6. Pärandkultuuri taaselustamine
- 4.7. Kultuurialase koostöö tegemine naaber - ja sõprusvaldadega
- 4.8. Tervislike eluviise propageerivate ürituste läbiviimine
- 4.9. Pihla Spordikeskuse II etapi (tribüünid, petankiväljakud, välisvalgustus, parkla asfalteerimine) rajamine Pihla külla
- 4.10. Vanamõisa puhkeala väljaarendamine, parkla rajamine
- 4.11. valda jõusaali rajamine
- 4.12. Laste mänguväljaku rajamine Pihla Spordikeskusesse
- 4.13. Ratsutamise koolituskeskuse rajamine Kõljalga
- 4.14. Noorte motopargi rajamine valda
- 4.15. Perekeskuse rajamine Kaali Külustuskeskuse juurde
- 4.16. Kaali trahteri laiendamine vana õllekultuuri ja pärandkultuuri (majutus) tutvustamise eesmärgil
- 4.17. Hobikeskuse rajamine Pihla Spordikeskusesse
- 4.18. Jalgpalli miniväljaku rajamine Pihla Spordikeskuse juurde

Külaelu ja kodanikualgatuslik tegevus

- 5.1. Vallas tegutsevate kodanikeühenduste (MTÜ-de, seltside, seltsingute) tegevuse toetamine nende poolt esitatud projektide kaasfinantseerimise kaudu
- 5.2. Külaelu keskuste loomisele kaasaaitamine
- 5.3. Seltsimajade tegevuste toetamine
- 5.4. Valla heakorrakonkursside läbiviimine
- 5.5. Külapilti visuaalselt risustavate ja avariohtlike ehitiste likvideerimine
- 5.6. Valla Külade Päeva traditsiooni jätkamine
- 5.7. Töö Maja rajamine Reomäe Skiitasse
- 5.8. Seikluspargi rajamine Pihla Kooli juurde

Turvalisus

- 6.1. Pihla Hobikeskuse rajamine (s.h. garaaž päästetehnika ja –vahendite hoidmiseks)
- 6.2. merepäästepunkti rajamine valda
- 6.3. Kaali Kooli võimlase turvamattide soetamine

1.2. Looduskeskkond

Arengueesmärgid

1. Inimsõbraliku looduskeskkonna säilimine
2. Looduslike vaatamisväärsuste külastatavuse tagamine

Eesmärkide saavutamist toetavad tegevused

- 1.1. Põhjavee hüdrogeoloogiliste uuringute tegemine perspektiivsetes elupiirkondades
- 1.2. Kõljala mõisa tiigi korrastamine
- 1.3. Mereäärsete ja muude puhkepiirkondade arendamine (vt ptk Turism ja puhkemajandus)
- 1.4. Juurdepääsuteede säilitamine randa, planeeringute puhul uute võimaluste loomine
- 1.5. Muinsuskaitse objektide ja arheoloogiliste mälestiste säilitamisele ja taastamisele kaasaaitamine
- 1.7. Koostöö säilitamine ja arendamine Kaali Külastuskeskusega kaitseala kui vaatamisväärsuse ja loodusharulduse korrashoiul ja arendamisel.
- 1.8. Osalemine MTÜ VisitSaaremaa tegevuses
- 1.9. Kaali Kooli pargi hooldustööd
- 1.10. RMK Kaali puhkekoha taristu arendamine

1.3. Majanduskeskkond

Arengueesmärgid

1. Loodud on võimalused ettevõtluse arenguks vallas.
2. Puhke- ja keskkonnarajatiste kasutusvõimalusi on laiendatud ja mitmekesistatud, tõstetud on rajatiste atraktiivsust, lisandunud on avalikuks kasutuseks olevaid puhkeaja veetmise kohti. Loodussõbralikud liikumisvõimalused.
3. Vaatamisväärsused on korrastatud, tähistatud ja viidastatud.

Eesmärkide saavutamist toetavad tegevused

Ettevõtlus

- 1.1. Ettevõtluse arenguks vajaliku infrastruktuuri arendamine ja ettevõtete kaasamine infrastruktuuri väljaarendamisse
- 1.2. Kaasabi vajalike erialade väljaõppeks kohapealse ettevõtluse tarbeks.
- 1.3. Koostöövõimaluste otsimine välismaal
- 1.4. Ettevõtluse tugimeetmed

Turism ja puhkemajandus

- 2.1. Mereäärsete ja muude puhkepiirkondade arendamine
- 2.2. Supelrandade arendamine
- 2.3. Juurdepääsuteede planeerimine randadesse
- 2.4. Infoviitade, skeemide ja kaartide paigaldamine
- 2.5. Matkaradade väljaarendamine

1.4. Tehiskeskond

Arengueesmärgid

1. Uuendatud on vee- ja kanalisatsioonisüsteeme
2. Probleemidevaba interneti kättesaadavus
3. Paranenud vallasisesed liikumistingimused
4. Tõstetud on teede sõidetavuse kvaliteeti ja suurendatud tolmuwabade teede arvu
5. Bussiootepaviljonid on korrastatud ja viidamajandus välja arendatud
6. On algatatud loodussõbralike liikumisvõimaluste loomist (kergliiklusteed)
7. Kaasaegsed info ja kommunikatsioonisüsteemid on täienenud
8. Prügi käideldakse kaasaegsel tasemel

Eesmärkide saavutamist toetavad tegevused

Jäätmekäitlus

- 2.1. Prügi kogutakse sorteeritult
- 2.2. Vald on kaetud jäätmete liigiti kogumise punktidega.
- 2.3. Korraldatud on ohtlike jäätmete kogumine
- 2.4. Koostöö jätkamine Kuressaare linna ja Lääne-Saare vallaga ühise jäätmekava elluviimisel.
- 2.5. Osalemine OÜ-s Saaremaa Prügila.

Soojamajandus ja energia

- 3.1. Odavamate energiaallikate kasutamine soojatootmisel.
- 3.2. Energiatõhususe nõuete täitmine

Teed, tänavad, transport

- 4.1. Teede pindamine ja tolmuwabaks muutmine
- 4.2. Kergliiklusteede rajamine (osaline finantseerimine)
 - Kaali- Kõljala
 - Püha-Vanamõisa tee - Sutu rand
 - Kuivastu mnt.-Kaali
 - Lääne-Saare valla piirist kuni Suure-Rootsi küalani koostöös Lääne-Saare valla ja Maanteeametiga.
 - Vaivere tee ristist kuni Püha küalani koostöös Lääne-Saare valla ja Maanteeametiga
- 4.3. Viidamajanduse korrastamine ja täiendamine
- 4.4. Bussiootepaviljonide korrastamine
- 4.5. Kaali puiestee renoveerimine koos jalgrattaparkla rajamisega
- 4.6. Sagariste-Kõljala tee mustkatte alla viimine koostöös Maanteeametiga
- 4.7. Haeska lauda tee kapitaalremont, mustkatte alla viimine
- 4.8. Kukessaare tee mustkatte alla viimine (Sandla sadamani)

Elamumajandus, vallale kuuluvad hooned

- 5.1. Valla hoonete parem kasutamise
- 5.2. Valla elamufondi korrashoid

Internet ja andmeside

6.1. Internetiühenduste parandamise/ loomise koordineerimine

Väikesadamad, lautrikohad ja paadisillad

7.1. Korrastatakse enim kasutust leidvad väikesadamad, paadisillad, lautrikohad:
Sandla (Kukessaare), Laheküla

7.2. Koostöös OÜ Vetteliga tagatakse Kärša sadama kasutamine valla elanikele

Arengukava rakendus

Arengukava ja eelarvestrateegia peavad hõlmama iga aasta 15. oktoobri seisuga vähemalt nelja eelseisvat eelarveaastat.

Valla- või linnavolikogu kinnitab arengukava ja eelarvestrateegia määrusega hiljemalt 15.oktoobriks. Arengukava ja eelarvestrateegia peavad olema vastu võetud enne eelseisva aasta eelarve vastuvõtmist.

Arengukava esitatakse maavanemale pärast volikogu poolt tehtud määrust vastuvõtmise või muutmise kohta.

Arengukava avalikustatakse pärast volikogu poolt vastuvõtmist vallavalitsuse veebilehel ja Riigi Teataja andmekogus ja on paberkandjal kättesaadav vallavalitsuses.

Arengukava on aluseks investeeringute kavandamisel ja selleks toetusrahade taotlemisel allikast sõltumata, samuti valla eelarve koostamisel niipalju kui see on võimalik ja teostatav.

INVESTEERINGUTE KAVA AASTATEKS 2017-2020

Objekt	Maksumus kokku, omaosaluse ja toetuste osa	aastaks 2017	aastaks 2018	aastaks 2019	aastaks 2020
Vallateede remont	250000 EUR (100000 riigi eraldis, 150000 omaosalus)	50000 EUR	50000 EUR	50000 EUR	50000 EUR
Kaali puiestee restaureerimine, puude hooldustööd.	160000 EUR (KIK 136000, omaosalus 24000)		160000		
Sotsiaaleluruumide rekonstrueerimine Sandlas	300000 EUR, projektitoetusena (270000, omaosalus 30000)		120000 EUR	130000 EUR	50000 EUR
Kaali Kooli köögiosa ventilatsioon	EAS ja omaosalus				
Kaali Kooli võimla remont, õuealale liikumislinnaku rajamine	EAS ja omaosalus				
Sandla Kultuurimaja remont	Ühinemistoetus ja projektirahad		930 000		
Kaali-Kõljala kergliiklustee 6 km	Ühinemistoetus ja projektirahad			1 500 000	
Vaivere-Vanamõisa kergliiklustee 1 km, Vanamõisa puhkeala arendamine	Ühinemistoetus ja projektirahad			250 000	